

Коваленко Валентина Володимирівна, молодший науковий співробітник Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій – істотний чинник позитивних змін, адже вони відкривають нові можливості для підвищення якості освіти, її доступності для дітей з функціональними обмеженнями, сприяють рівному доступу до різноманітних даних і освітніх послуг та повноцінній інтеграції їх в суспільство. Згідно сучасної освітньої парадигми навчально-виховний процес має сприяти перетворенню учня із пасивного споживача знань на активного здобувача, вчитися генерувати ідеї, самостійно задовольняти власні пізнавальні інтереси й потреби, обмінюватися з іншими відомостями, вести діалог, бути толерантним [1]. Вважаємо, що нині застосування електронних соціальних мереж є потужним засобом для підтримки освіти дітей з функціональними обмеженнями. Також електронні соціальні мережі є популярним технологічним компонентом сучасного інформаційного простору, який педагоги-дослідники все частіше намагаються використовувати для вирішення важливих соціально-педагогічних проблем.

Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, які мають функціональні обмеження, передбачає застосування різних форм і методів. Однією з поширених форм роботи є клуби спілкування, що відіграють важливу роль у подоланні фізичної і духовної самотності. Такі клуби сприяють розширенню кола спілкування, що покращує внутрішній стан людини, знімає почуття тривоги, занедбаності. Організація спілкування з ровесниками, які не мають функціональних обмежень, формує більш широке коло міжособистісних відносин і задовольняє одну з важливих соціальних потреб, а саме – потребу в спілкуванні. Також важливою є активізація соціально-культурних функцій конкретної особистості для задоволення основних соціальних потреб з метою подолання почуття самотності, емоційної відчуженості. Насамперед, соціальними педагогами і психологами вивчаються проблеми дітей з функціональними обмеженнями, а потім створюються соціальними педагогами і психологами умови для подальшого розвитку їхньої ініціативи, зокрема, створюються центри соціальної активності, громадські організації та дитячі об'єднання. Вихід особистості за вузькогрупові рамки, залучення дитини до системи безпосередніх стосунків з широким колом людей сприяє збагаченню індивідуального життя особистості [4].

На основі аналізу соціально-педагогічної, психологічної літератури [3; 5] та власного досвіду окреслено проблеми, які є актуальними для дітей з функціональними обмеженнями та можуть бути вирішені із застосуванням

електронних соціальних мереж: 1) потреба у спілкуванні; 2) потреба самореалізації; 3) потреба самоствердження; 4) потреба у позитивній оцінці; 5) потреба особистого внеску.

Першочергово рекомендуємо педагогічним працівникам особисто навчитися користуватися електронними соціальними мережами, варто освоїти елементарні користувальницькі вміння роботи з ними та їх сервісами, вміти налаштовувати конфіденційність та створювати групи.

Наведемо короткі *рекомендації* для педагогічних працівників щодо підтримки освіти дітей з функціональними обмеженнями засобом електронних соціальних мереж:

1. Ознайомити учнів з найбільш масовими електронними соціальними мережами та правилами роботи з ними: ВКонтакте, Facebook, Twitter, Однокласники, Instagram, Мой мир, Google Plus, Skype, Viber, Ask.fm, LiveJournal, LinkedIn, Друзі.ua, we.ua, Flickr тощо.

2. Спільно створити особисту сторінку, наголосити на конфіденційності розміщених відомостей, обмежити доступ до фото, відео, повідомлень тощо. Варто, пояснити дітям правила поведінки онлайн, адже дії в мережі реальні, і можуть мати відповідні наслідки, ризиковано довіряти незнайомим. Важливою і актуальною є проблема безпеки дітей в мережі Інтернет, адже вона не відрізняється від безпеки в реальності.

3. Спільно створити групу в електронних соціальних мережах та налаштувати доступ до групи, запросити учасників. У цій групі створити опитувальник, постійно розмішувати навчальні матеріали, розміщувати розробки учнів (електронні презентації тощо), обговорення тощо. Заохочувати учнів до розміщення власних робіт у цій групі (електронних презентацій, фото, малюнків, відео, фото виробів тощо) – проводити конкурси, виставляти рейтинги, оголошувати переможців (переможець конкурсу, переможець тижня, переможець року тощо).

4. Постійно надавати завдання учням розмішувати виконані роботи у електронних соціальних мережах. Такі дії сприятимуть формуванню інформаційно-комунікативної та соціальної компетентності дітей з функціональними обмеженнями.

5. Здійснювати індивідуальну роботу з учнями, які мають функціональні обмеження, засобом електронних соціальних мереж, давати персональні завдання, перевіряти роботи тощо. Наприклад, така індивідуальна форма роботи з мультимедійною презентацією найдоцільніша для повторення матеріалу, коли потрібно актуалізувати знання з певної теми. Під час повторення і закріплення можна запропонувати дітям самим прокоментувати той чи інший слайд тощо.

6. Педагогічним працівникам надати рекомендації батькам: не забороняти спілкуватися дітям онлайн, а навпаки, допомогти розібратися із особливостями електронних соціальних мереж. Спільно створити особисту сторінку, частіше переглядати сторінку своєї дитини, відзначати (ставити лайки) її роботи, наголосити на конфіденційності розміщених відомостей, обмежити доступ до фото, відео, повідомлень тощо.

7. Педагогічним працівникам і батькам учнів варто контролювати час, який школярі проводять у соціальних мережах, адже постійне перебування в них може призвести до залежності від віртуального світу.

Слід пам'ятати, важливим є навчити дитину усвідомлювати, що віртуальна реальність має допомагати їй розвиватися і самовдосконалюватися. Проте, існує небезпека потрапити у залежність від вигаданого світу. Для безпеки перебування у такому середовищі потрібно формувати в учнів уміння встановлювати зв'язки між подіями, спілкуватися у віртуальній реальності [2]. Наразі важливо вміти робити акцент на ставленні до життя як до основної реальності. Заохочувати спілкуватися не тільки в електронних соціальних мережах, а і у реальному житті, наприклад, раз у кілька місяців влаштовувати зустріч всіх членів групи з електронних соціальних мереж і потім зроблені фото і відео викладати у групу чи на особисту сторінку тощо.

Подальшого дослідження потребує розгляд можливих шляхів підвищення компетентності педагогічних працівників щодо застосування електронних соціальних мереж для здійснення соціально-педагогічної роботи зі школярами.

Список використаних джерел.

1. Запорожченко Ю.Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти / Ю.Г. Запорожченко // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – №15. – С. 138-145.
2. Лещенко М.П. Підходи до стандартизації сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності учнів: польський досвід [Електронний ресурс] / Лещенко М.П., Тимчук Л.І. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – №4 (42). – С. 33-46. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/6743>.
3. Лучинкіна А.І. Аналіз мотиваційної складової інтернет-соціалізації / А.І. Лучинкіна // Практична психологія та соціальна робота. – 2014. – №9. – С. 1-4.
4. Тюптя Л.Т. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / Л.Т. Тюптя, І.Б. Іванова – вид. 2-е, перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 574 с.
5. Яцишин А.В. Використання електронних соціальних мереж для роботи з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами / А.В. Яцишин, В.В. Коваленко // Освіта та розвиток обдарованої особистості № 8(39). К. – 2015. – С. 32-38.